

Zápis z jednání Pracovní skupiny pro národnostně menšinové vysílání ze dne 14. října 2020

Jednání se uskutečnilo on-line dne 14. října 2020 (10:00 – 11:45 hod.) prostřednictvím platformy Webex.

Přítomní členové pracovní skupiny: Balog Jan, Kovářová Alena, Kraus Tomáš, Lazarová Světlana, Mandová Olga, Miňo Jaroslav, Růžičková Marta, Sigmund Heráková Alica, Šťáhlavský David, Zolotarev Igor

Omluvení členové: Dzingel Martin, Pilátová Agáta, Kokeš János, Kopřivová Lenka, Lídlová Georgiu Alena, Minh Nguyen

Hosté: Huu Uyen Pham (vietnamská menšina), Novotný Michal (Český statistický úřad)

Úřad vlády ČR: Odbor lidských práv a ochrany menšin: Weinerová Renata (tajemnice PS), Jůnová Klára (vedoucí oddělení kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny)

Program jednání:

1. Kontrola naplňování usnesení č. 2/2020 Rady vlády pro národnostní menšiny ze dne 6. února 2020 – *JUDr. David Šťáhlavský*
2. Rasistický článek v Prostějovském večerníku ze dne 29. června 2020 s titulkem „Čunín zaplaví Cíkání!“ – *Jan Balog, PhDr. Tomáš Kraus*
3. Informace o přípravě nového nařízení vlády č. 98/2002, kterým se stanoví podmínky a způsob poskytování dotací ze státního rozpočtu na aktivity příslušníků národnostních menšin a na podporu integrace příslušníků romské komunity – *Mgr. Klára Jůnová*
4. Informace k připravovanému Sčítání lidu, domů a bytů 2021 (zajištění informovanosti národnostních menšin) – *Český statistický úřad*
5. Různé
 - Veřejnoprávní média v době koronavirové epidemie (problémy, restrikce) – *Mgr. Světlana Lazarová*

Jednání Pracovní skupiny pro národnostně menšinové vysílání (dále jen „PS“) zahájila vedoucí oddělení K. Jůnová, která přítomné přivítala a vysvětlila pravidla technické obsluhy platformy Webex.

Ad 1)

R. Weinerová uvedla první bod jednání, kterým byla kontrola plnění *Usnesení č. 2/2020 Rady vlády pro národnostní menšiny ze dne 6. února 2020 k bodu jednání č. 2*, v němž bylo navrženo zefektivnění přípravy vysílání o národnostních menšinách a pro národnostní menšiny v programové skladbě ČRo tak, aby kvalita vysílání byla posilněna o další novinářské žánry a forma vysílání korespondovala s jeho obsahem. Slova se ujal D. Šťáhlavský z ČRo, který konstatoval, že navrhované změny, které na posledním jednání PS prezentovala paní Kovářová, zástupkyně za běloruskou národnostní menšinu, byly projednávány, ale bohužel jsou nekompatibilní s programovým modelem Radiožurnálu, neboť stanice Radiožurnál nevysílá hudbu podle obsahového zaměření příspěvků. Ukázky národnostních jazyků se objevují v menšinových formátech ČRo, tzv. titulkových pořadech, které jsou uváděny na regionálních stanicích ČRo. Každý den probíhá patnáctiminutové regionální vysílání a na Radiožurnálu je vysílán pořad pro romskou a slovenskou menšinu. Pokud jde o programovou skladbu stanice, kterou paní Kovářová navrhovala pozměnit, je těžké ji měnit ad hoc, protože by šlo o nekoncepční změnu, která by ve svém důsledku vadila i samotným posluchačům. ČRo však průběžně pracuje na zkvalitnění přípravy vysílání o národnostních menšinách a pro národnostní menšiny, nově spolupracuje s novými externisty. Jde především o externí pracovníky jak pro romské, tak i slovenské vysílání. Rozšiřováním okruhu pracovníků se vysílání pochopitelně zkvalitňuje. A. Kovářová zaslala svoji reakci formou mailu z důvodu technických potíží při komunikaci online. Uvedla, že její návrh se netýkal každodenního vysílání ČRo -Radiožurnálu, neboť to má svůj koncept, vypracovanou redakční politiku včetně zařazování hudebních příspěvků. Návrh se týkal možnosti zpestření hudební složky během jednoho dne v roce, a to 21. února na Mezinárodní den mateřského jazyka. V každém případě A. Kovářová děkuje vedení ČRo, že jejímu návrhu věnovalo pozornost a zareagovalo. Motivace A. Kovářové vycházela z toho, že i když národnostní menšiny ze zákona mají právo na šíření informací ve svém jazyce, praktická realizace tohoto práva u početně menších menšin je podporována jen formou tiskovin.

Ad 2)

Druhý bod přihlásil do programu jednání J. Balog za romskou národnostní menšinu. Problematikou rasismu a xenofobie v médiích se na svém posledním jednání 11. září t.r. zabývala Rada vlády pro národnostní menšiny, která doporučila tematiku zařadit na program jednání PS. Rasistický článek, který byl zveřejněn v Prostějovském večerníku dne 29. června 2020 s titulkem „Činín zaplaví Cikáni!“ (autorem je Michal Kadlec) byl členům PS rozeslán jako součást podkladů k jednání. Jak uvedla R. Weinerová, autor článku se rasistickým způsobem vyjadřuje o příslušnících romské národnostní menšiny, a tím porušuje nejen pravidla novinářské etiky¹, ale mohl by se dopouštět i trestného činu. V minulosti již bylo krajskou romskou koordinátorkou Olomouckého kraje PhDr. Renátou Köttnerovou na příslušný týdeník podáno trestní oznámení podle § 355 a § 356 trestního zákoníku (hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob a podněcování k nenávisti vůči skupině osob), které však nepřineslo žádoucí výsledek – nikdo nebyl stíhán. Když autor výše zmíněného článku (spolu s novinářem Martinem Zaoralem) použil u jiného článku fotomontáž (v Prostějovském večerníku byl zveřejněn pod titulem „Cikánské útoky se množí“ v roce 2013), k obsahu se vyjádřilo i Grémium Syndikátu novinářů ČR. To uvedlo, že se Prostějovský večerník dopustil záměrné manipulace a porušil zákon, který zakazuje šíření rasové nenávisti (viz <http://www.romea.cz/cz/zpravodaistvi/domaci/syndikat-novinaru->

¹ Podle článku 3 odstavce h) Etického kodexu Syndikátu novinářů ČR novinář „nesmí vytvářet ani ztvárňovat námět, který by podněcoval diskriminaci rasy, barvy pleti, náboženství, pohlaví nebo sexuální orientaci“. Etický kodex novináře je závazný jen pro členy syndikátu. K dobrovolnému dodržování etického kodexu vyzval syndikát ostatní české a moravské novináře, a to bez ohledu na jejich členství v syndikátu.

[prostejovsky-vecernik-se-dopustil-vedome-a-zamerne-manipulace-a-porusil-zakon-ktery-zakazuje-sireni](#)). V podobném duchu se vyjádřil i šéfredaktor zpravodajského serveru Romea.cz Zdeněk Ryšavý. I přes výše uvedená vyjádření Prostějovský večerník pokračuje v podněcování k nenávisti vůči skupině osob a dále šíří rasovou nenávist, jak je vidět z článku z letošního června. J. Balog se obrátil na členy PS, aby k rasistickým článkům Prostějovského večerníku zaujali stanovisko a navrhli v této věci další postup. Sám navrhl postoupit celou záležitost k prošetření na oddělení extremismu Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy, neboť prostějovská policie tento případ již dvakrát bez výsledku odložila. K. Jůnová navrhla postoupit tuto kauzu ke stanovisku na Ministerstvo vnitra a Ministerstvo spravedlnosti, které může navrhnout další vhodný postup řešení. D. Šťáhlavský navrhl, aby J. Balog podal nové trestní oznámení na Policii ČR nebo na státní zastupitelství. Vzhledem k tomu, že na trestněprávní úrovni však doposud nebylo dosaženo žádného úspěchu, navrhli D. Šťáhlavský, M. Růžičková a T. Kraus písemně kontaktovat Syndikát novinářů ČR, konkrétně jeho předsedu, pana Adama Černého. Na závěr diskuse se členové PS shodli na tom, že podnět (vyjádření znepokojení PS v této kauze) pro Syndikát novinářů ČR vypracuje sekretariát Rady vlády pro národnostní menšiny a rozešle ho členům PS k připomínkám. Poté bude odeslán panu Černému.

Dodatečně, prostřednictvím e-mailu, D. Šťáhlavský nabídl možnost systematické medializace kauzy Prostějovského večerníku prostřednictvím pořadu „O Roma vakeren“, což bylo sekretariátem s povděkem přijato.

Ad 3)

K. Jůnová informovala o přípravě nového nařízení vlády č. 98/2002, kterým se stanoví podmínky a způsob poskytování dotací ze státního rozpočtu na aktivity příslušníků národnostních menšin a na podporu integrace příslušníků romské komunity. Návrh nařízení byl projednáván na posledních jednáních Rady vlády pro národnostní menšiny. V novém nařízení jde především o úpravu věcného zaměření dotačních programů tak, aby bylo možné financovat i aktivity národnostních menšin v on-line prostoru. K návrhu se musí vyjádřit vedle Ministerstva kultury i Ministerstvo financí, neboť nařízení vychází z rozpočtových pravidel. Přesný časový harmonogram přijetí nového nařízení není stanoven.

Ad 4)

Úřad vlády ČR začal již v minulém roce spolupracovat s Českým statistickým úřadem (dále jen „ČSÚ“) na přípravě Sčítání lidu, domů a bytů (březen 2021). Sčítání by mělo přinést důležité informace o počtu příslušníků jednotlivých národnostních menšin, jak uvedla K. Jůnová. Přihlášení se k určité národnosti je aktem svobodným a dobrovolným. Přestože se jedná o dobrovolnou, tedy nepovinnou deklaraci, ve svém důsledku hraje v životě národnostních menšin významnou roli, neboť výše početního zastoupení jednotlivých národnostních menšin se odráží v možnostech uplatňování práv národnostních menšin v České republice podle platné legislativy. Z tohoto důvodu se sekretariát rozhodl uspořádat informativní osvětový seminář k problematice Sčítání lidu, domů a bytů 2021, který se bude konat on-line dne 20. října 2020 a jsou na něj pozváni zástupci národnostních menšin. Seminář by měl přispět k tomu, aby si příslušníci menšin uvědomili důležitost aktu přihlášení se ke své národnosti a společně navrhli postup, jakým šířit informace o sčítání mezi příslušníky národnostních menšin.

M. Novotný konstatoval, že cílem ČSÚ je přesvědčit příslušníky národnostních menšin, aby se hlásili ke své národnosti a zároveň je ujistit o bezpečnosti metody chystaného sčítání lidu. Data jsou sbírána pro statistické účely a zveřejňovány jsou pouze agregované výsledky, které jsou zcela anonymní. Dále doplnil logistické a technické podrobnosti k chystanému sčítání lidu. Sčítání bude probíhat jak online, tak i klasickým listinným způsobem. On-line

sčítání, které bude trvat 14 dnů, předchází distribuci listinných sčítacích formulářů. Terénní došetření pro občany, kteří se nesečetli on-line, bude realizováno Českou poštou. 9000 sčítacích komisařů bude provádět 2 pochůzky distribuce a sběru listinných formulářů. Bylo vytvořeno 7 jazykových mutací formulářů, které zahrnují angličtinu, němčinu, polštinu, romštinu, ruštinu, ukrajinštinu a vietnamštinu. ČSÚ bude o sčítání informovat prostřednictvím webových stránek www.scitani.cz. I tyto stránky budou k dispozici v jazykových mutacích. V průběhu sčítání bude fungovat sčítací centrum, jehož operátoři budou ve spojení na sociálních sítích i telefonicky. K dispozici bude i chatbot na webových stránkách, který umožní odbavit velké množství dotazů najednou, ten však bude dostupný pouze v češtině. Paralelně poběží i informační kampaň (začne v únoru 2021) v médiích, zejména v televizi, rozhlasu a prostřednictvím on-line prostředí. Budou využíváni i influenceři na sociálních sítích. Zároveň všechny domácnosti v ČR dostanou do schránky informační leták. Domácnosti, které se nesečtou on-line, najdou ve schránce informaci, kdy je navštíví sčítací komisař. M. Novotný zdůraznil, že účast na sčítání je ze zákona povinná pro každého, kdo se v době sčítání bude vyskytovat na území ČR v tzv. rozhodný okamžik, což je 27. březen 2021. Týká se to i lidí, kteří mají trvalý nebo přechodný pobyt na území ČR nad 90 dnů nebo i těch, kterým byl na území ČR udělen azyl či dočasná ochrana. Sčítání se netýká cizinců, kteří požívají diplomatické výsady. Do kolonky „národnost“ bude možné uvést příslušnost ke dvěma národnostem (1. národnost, 2. národnost.)

K. Jůnová poznamenala, že většina příslušníků národnostních menšin se bude sčítat on-line, předpokladem však je, že příslušníci romské menšiny dají přednost listinným sčítacím formulářům. Dalším předpokladem je, že mainstreamová média nebudou mít na informovanost národnostních menšin velký vliv. Proto je třeba informace o sčítání lidu šířit prostřednictvím menšinového tisku a vysílání, ale i lokálních menšinových spolků či terénních pracovníků. A. Sigmund Heráková nabídla spolupráci pro zajištění sčítací kampaně mezi romskou národnostní menšinou, může poskytnout řadu kontaktů. Informace se v rámci romské menšiny šíří především prostřednictvím facebooku. Vlivnou influencerkou je např. Monika Bagárová. Spolupráci také nabídnul Huu Uyen Pham za vietnamskou národnostní menšinu. T. Kraus vnesl dotaz ohledně možností sčítání židovské komunity. Židé v ČR se sice nepřihlásili ke statutu národnostní menšiny, ale je přesto možné, že do kolonky „národnost“ vyplní národnost „židovská“. V doplňujícím jednání s ČSÚ K. Jůnová zjistila, že v případě, pokud budou účastníci sčítání vykazovat v kolonce "národnost" národnost židovskou, bude s ní takto nakládáno, tzn., že nebude překlomena do jiné kategorie. V případě, že se nedostane početní údaj o příslušnících židovské komunity do veřejných publikací ČSÚ, sekretariát Rady vlády pro národnostní menšiny může o tento údaj zažádat. To platí i pro další, méně početné, menšiny.

Ad 5)

Různé

Poslední bod jednání na téma *Veřejnoprávní média v době koronavirové epidemie (problémy, restrikce)* uvedla předsedkyně PS S. Lazarová. Konstatovala, že současná situace v médiích není jednoduchá. Zatím nedošlo k redukci v oblasti výroby televizních pořadů, ale vzhledem k tomu, že je nařízením vlády početně limitována osobní komunikace, je výroba některých pořadů značně komplikovaná. M. Růžicková z ostravského studia České televize upřesnila, že pro cyklus Babylon měly na jaře několik dílů již vyrobených, takže se nemuselo zrušit jediné vysílání. Vzhledem k protikoronavirovým opatřením vlády, zrušením kulturních a společenských akcí, nemohly být natočeny a odvysílány dva díly měsíčníku Sousedé, který je servisním magazínem zaměřeným na aktuální akce národnostních menšin a cizinců. Tím, že na jaře nemohly probíhat kulturní akce pořádané národnostními menšinami, tak nemohly být vyrobeny dva díly pořadu Sousedé, protože nebylo možné živé natáčení. V současné době jsou z důvodu epidemie termíny natáčení přesouvány a hledají se nové. Natáčení je možné jen tehdy, pokud se ho zúčastní maximálně šest osob. V jistém

ohrožení může být natáčení posledního letošního dílu pořadu Sousedé, záleží na vývoji situace s pandemií, zda bude natáčení umožněno. A. Sigmund Heráková nabídla spolupráci při natáčení pořadu Sousedé za Muzeum romské kultury a online televizi TukeTV.

Zpracovala: Renata Weinerová
Za správnost: Klára Jůnová
V Praze dne 14. října 2020